

La tragèdia a l'envelat

Així com la sardana «és la dansa més bella de totes les danses que es fan i es desfan», l'envelat és l'enginy més rialler, atractívol i alegre de tots els enginys que es fan i es desfan amb motiu de passar-hi uns dies d'esbarjo barroer i de *juvenil res gocijo*. Però com que dels seus bells i rutinaris encisos ja hi haurà qui en parlarà, jo ho faré buscant-hi un agre-dolç i un matix talment diferent, procurant trobar la nota que contrasti amb el to engrescador d'aquests palaus de meravella fets de llustrina. El què em proposo és com si en un casament volguessin festejar la núvia i li parlessin del matrimoni com d'una cosa d'enuig i de pesar... Seria de mal gust, veritat? Doncs, allà va que trona!...

El fill de l'Alcalde

El nom del poble no fa el cas. En acabar de tocar l'orquestra un xotis que si en aquell temps no era *castiç* no deixava d'ésser engrescador (l'autor era aquell inol·lidable mestre Cotó, fill de Figueres), tots els balladors fitaren l'esguard en els músics, posant-se a aplaudir demanant la repetició. Els músics, com si allò no anés per ells o perquè ja estaven cansats de tant repetir, començaren alguns a caragolar-hi una cigarreta i altres baixaren del *tablado* cercant la fresca de fora l'envelat. L'avalot durà uns quants minuts i l'actitud dels músics continuava essent la mateixa; allò portava traces de no acabar mai. Tot d'una s'alça una veu que amb un crit estentori exclama: *Ganduls!* El director d'orquestra, en oir aital paraulota s'adreça volguent trobar amb la mirada l'autor d'aital exabrupte; aquest, adreçant-se de puntetes i mirant fit a fit el mestre com desafiant-lo, indignat repeteix per segona vegada: *Ganduls!!!* Llavors el director demana parlar amb el president de la societat, i el commina que si aquell subjecte no és expulsat de l'envelat, l'orquestra no continuarà tocant. El president li diu que allò no té arreglo, perquè aquell jove és el fill de l'alcalde, de l'amo del poble.

Discuteixen i criden; passa el temps, i el conflicte porta traces de no acabar

mai, fins que un *senyor de Barcelona*, estiujeant del poble, intercedeix i proposa que el subjecte en qüestió, o sia el fill de l'Alcalde, doni una satisfacció als músics.

Així s'arreglà aquell conflicte, que semblava havia d'acabar malament.

L'any següent per la festa major aquella orquestra tornà al poble. Però hi anà contractada pel partit de baix, contrari al de dalt, que era el de l'Alcalde.

El Noi de Tona

El què vaig a contar passà a Llinàs, ja fa alguns anys. Allí estiujejava el gran Russinyol amb la seva esposa i filla, i el fet el presencià ell des de la seva llotja de l'envelat.

Era a la «mitja-hora» de l'últim ball de festa major. A l'envelat hi quedava poca gent; algunes senyoretes de la colònia que feien tertúlia i altres que jugaven a *prendes*. La resta del públic era al cafè a refrescar.

Tot d'una entra a l'Envelat el popular *Noi de Tona*, qui agafa una cadira, la col·loca al mig de la catifa, s'hi enfila i comença un discurs dels seus, en vers (?). Alguns dels joves allí presents són de la Comissió i no permeten que el Noi continuï la seva peroració i el conviden a baixar de la cadira i a sortir de l'envelat, cosa que ell fa malhumorat i rondinant.

Transcorren uns minuts, i quan ja ningú no es recordava de l'incident, el de Tona fa irrupció altra vegada a l'envelat, i igual que la primera vegada, agafa una cadira, la col·loca al mig, s'hi enfila, i en to solemniat diu:

*Tots aquests minyons
són una colla de...*

Naturalment, el consonant no fou grat a les orelles de ningú, i el Noi sortí de l'envelat a trompades i cops de puny.

En Russinyol des de la seva llotja reia sorollosament, de la manera que ell sabia riure...

L'indumentària del *Noi de Tona* quedà bon xic malmesa, i ell, que sempre que s'enfadava s'estripava els vestits, acabà l'obra fent que el seu aspecte fós el d'un vertader *ecce-homo*, i d'aquesta forma es

presentà per tercera vegada a l'envelat, però sense traspasar el llindar, puix que l'orquestra tocava ja els darrers compassos de l'últim vals.

En Russinyol, en tornar-lo a veure, esclatà en una grossa riallada. I així s'acabà aquell any la festa major de Llinàs.

Un ganivet de set molles

Ja fa anys que no vaig pels envelats, ni a les festes majors, i, per tant, desconec si continuen les rivalitats en els pobles i si subsisteixen encara els *partits*, que a voltes, més que polítics, eren creats perquè en *Pep de Ca la Xica* tenia ressentiments particulars amb en *Joan Pepona*, o bé perquè a la part de dalt del poble hi havia un cafè i els de la part de baix, per no ésser menys, en muntaren un altre. Les rivalitats arribaven a voltes a vorejar la tragèdia. Des de calar foc a l'envelat, tallar les cordes, destorbar un concert a trets de pistola, o tirar «pica-pica», s'havia arribat, per part dels contraris, a fets de vertadera cafreria; però de tots els que he presenciats, el que més impressió va causar-me fou el que vaig a relatar.

Aquí sí que hi escau bé allò de Cervantes: «En un pueblo de cuyo nombre no quiero acordarme» i en ocasió de ballar-se en l'envelat el *vals de casats* de la nit, els músics que tocaven la viola i el contrabaix estaven, com de costum, instal·lats al segon rengle de l'orquestra, ran de la vela de l'envelat. De cop quedaren esglaiats. En l'espai intermig d'ambdós músics i d'una manera ràpida i fulminant, travessà la vela la fulla d'un ganivet de desmesurades proporcions, a l'impuls d'una fúria salvatge i brutal. El fet no tingué altres conseqüències desagradables que l'ensurt dels músics i el *set* a la tela.

El mala-ànima autor de l'atzagaiada portava mala intenció; ell veia l'ombra del *viola* «traspassada» pel ganivet. Però el músic se salvà per efecte de la col·locació del llum, ja que l'ombra es projectava en un pla inclinat, i el criminal cregué ferir directament el músic, quan sols travessà la seva ombra.